

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

תאריך: י"ח טבת, תשע"ז 16/01/2017

סומן: כ-16-15146

לכבוד

גב' אפרת אביאני, עו"ד

היועצת המשפטית

משרד החקלאות

ח.נ. שלום רב,

הנדון: הצגת משמעויות הארכת חוק הגליל בוועדת הכספים - דחוף

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: "התנועה") הרינו לפנות אליך כדלקמן:

מכתב זה עניינו בקריאה דחופה ליועצת המשפטית של משרד החקלאות להציג את משמעויות הארכת הסובסידיות מכוח חוק הגליל, בדגש על הפרת הסכמי הסחר העולמיים שישראל חתומה עליהם, בדיון שיערך מחר בעניין בוועדת הכספים. בהצעת החוק המונחת על שולחן הוועדה מוצע להאריך את העברת הכספים בעשר שנים נוספות. כיוון שמדובר בתמיכה עקיפה שאינה מאושרת על ידי ארגון הסחר העולמי, ובשל העובדה שממילא ישראל מפרה את התחייבויותיה באשר להיקף תמיכות הפנים שהיא מעמיקה, הרי שהארכת החוק עומדת בסתירה מוחלטת אל מול הצהרותיה של ישראל לשנות את מדיניותה. ההפרה עלולה לגרום נזקים משמעותיים לישראל. לא ירחק היום בו ישראל תהיה חייבת להתעמת עם החלטותיה הסותרות את הצהרותיה הרשמיות, שמשמעותן עלולה להיות תביעות מצד מדינות אחרות החברות בארגון. על כן, נתכבד לבקש מהיועצת המשפטית של משרד החקלאות להציג את משמעות הצבעתם בפני חברי הכנסת טרם יאשרו חוק שאינם מודעים להשלכותיו, שעשויות להתגלות כהרסניות.

א. הרקע לפנייה

1. חוק הגליל, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק הגליל") קובע הסדר לפיו מועברים תשלומי סובסידיה, תמיכות, לחקלאים בענף הלול, מגדלי פטמים וביצי מאכל, בעלי מכסות ייצור לפי החוק לפני שנת 2007 או מכוח החלטת ממשלה קודמת, המתגוררים ביישובי הגליל שנבחרו ומנויים בתוספת לחוק (להלן: "הסובסידיות"). תשלומי הסובסידיות מועברים אל הזכאים

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

דרך המועצה לענף הלול (להלן: "מועצת הלול"). מועד פקיעת תוקפן של הסובסידיות מכוח חוק הגליל, נכון למועד שליחת מכתב זה, עודנו מתוארך לשנת 2017.¹

2. ביום ה-26.12.2016, הונחו על שולחן הכנסת שתי הצעות חוק פרטיות להארכת תוקף תשלומי הסובסידיות לפרק זמן של עשר שנים – עד לשנת 2027.²
הצעות החוק מצורפות, למען הנוחות, ומסומנות כנספח א'.

3. מחר, ה-17.1.2017, צפוי להתקיים דיון בוועדת הכספים בעניין שתי הצעות החוק שהוזכרו. בהצעות החוק לא נמסר כל מידע אודות המשמעויות וההשלכות האפשריות של הארכת תוקפו של החוק במישור הבינלאומי או הפנימי. לכן, עולה חשש כבד כי חברי הכנסת יאשרו הצעות אלו מבלי שהונחה בפניהם חוות דעת מטעם הגורמים המקצועיים ומבלי שהם מבינים השלכות אלו.

4. למען הסדר הטוב, יצוין כי מסמך ובו מפורטת עמדת התנועה לאיכות השלטון כנגד הארכת תוקף הסובסידיה הועבר לחברי ועדת הכספים.
המסמך מטעם התנועה מצורף ומסומן כנספח ב'.

5. כפי שיפורט להלן, הארכת החוק במתכונתו הנוכחית – כפי שמבקשת הצעת החוק לעשות – צפויה להעמיד את ישראל במצב בו היא מפרה הסכמים בינלאומיים עליהם היא חתומה ולחשוף אותה לסנקציות במישור הבינלאומי, ואף צפויה להמשיך ולפגוע בקופה הציבורית ובחקלאים עליהם מבקש החוק להגן.

ב. אין להאריך את תוקף תשלומי הסובסידיות, באשר הן מהוות הפרה של הסכמים בינלאומיים עליהם חתומה ישראל

6. הארכת תוקף תשלומי הסובסידיות עומדת, על פניו, בניגוד להוראות הסכמי הסחר העולמיים שישראל חתומה עליהם מתוקף חברותה בארגון הסחר העולמי, ה-WTO (להלן: "ההסכמים").

7. במסגרת החברות בארגון זה התחייבה המדינה להפחית את התמיכות שזו מעניקה בתחום החקלאות ("תמיכות פנים")³ – וביניהן, התמיכות מכוח חוק הגליל. תמיכות אלו מהוות תמיכות אסורות מכוח ההסכמים, כיוון שהן מוענקות באופן עקיף, באמצעות מכסי מגן

¹ סעיף 2(ד)(א1) לחוק הגליל.

² הצעת חוק הגליל (תיקון) – הארכת הסובסידיה לייצור ביצי מאכל ופטימים), התשע"ז-2016, פ/3628.

³ פרק 6 להסכם ה-WTO בנושא חקלאות.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

- ותכנון, ובכך נחשבות מעוותות סחר וייצור⁴ – ולא באופן ישיר,⁵ באמצעות תמיכות מסוג המאושר על ידי ארגון הסחר העולמי, שהשפעתן על הסחר נחשבת לשולית.⁶
8. ניתן לחלק את התמיכות הפנימיות של מדינה בחקלאות למספר "קופסאות" או סוגי תמיכות:⁷
- א. "תמיכה ירוקה" – תמיכה שמעוותת את השוק בצורה שולית או בכלל לא. למשל תקציב למימון פעולת משרד החקלאות עצמו, כגון מחקר ופיתוח או שירותים וטרינריים. בתמיכה הירוקה נכללות גם תמיכות ישירות לחקלאים, לדוגמה בצורת תמיכה בהשקעות.⁸
- ב. "תמיכה כחולה" – תשלום על השבתת יצור למספר מוגבל של שנים, מוגדרת בזמן (סיבות לתת אותה – למשל כי יש עודפי ייצור).⁹
- ג. "תמיכה צהובה" – כוללת כל תמיכה שאינה ירוקה או כחולה, והיא נחשבת כמעוותת שוק וצריכה להיות מדווחת. יש תקרה מסוימת של תמיכות שאסור לעבור. ניתן לסווג את חוק הגליל, שמעביר תמיכה באופן עקיף כתמיכה צהובה, שעל ישראל לפעול לצמצמה.
9. יצוין כי מכוח חוק הגליל מעניקה המדינה סובסידיות בהיקף של כ-105 מיליון ש"ח לשנה¹⁰ – ועל כן ודאי שחוק זה משפיע על היקף התמיכות הכולל המוענק על ידי המדינה בתחום החקלאות. כיוון שהצעת החוק מבקשת להאריך את המתן הסובסידיה לפרק זמן של 10 שנים, ודאי כי יש בה כדי להשפיע על מדיניות התמיכה של ישראל בשנים הבאות, ובהתאם – על אי-עמידתה בדרישות ההסכמים.
10. נספח 2 להסכם ה-WTO בנושא החקלאות קובע כי תמיכות פנימיות אשר לגביהן דורשת המדינה פטור מהתחייבויותיה יעמדו בדרישה הבסיסית לפיה אין להן כל השפעה מעוותת על המסחר או על הייצור, או לכל היותר השפעה מינימלית. לשם קבלת פטור, על התמיכות לעמוד בקריטריונים מסוימים, ולמשל:

⁴ דו"ח ארגון ה-OECD מדיניות חקלאית לשנת 2015: ניטור והערכה של מדיניות (תרגום לעברית ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר).

⁵ מירב ארלוזורוב "לממשלת ישראל אין ביצים" The Marker (18.4.2016).

⁶ גלעד נתן "התאמת התמיכות בתקציב החקלאות בישראל לתמיכות הניתנות במדינות המפותחות" מרכז המחקר והמידע של הכנסת 3 (18.10.2007); התמיכות ה"ירוקות" המותרות מפורטות בנספח 2 של הסכם ה-WTO בנושא חקלאות.

⁷ מסמך Agriculture Negotiations – Background Shett – The Boxes.

⁸ 13 אופציות מעוגנות בנספח 2 להסכם ה-WTO בנושא החקלאות.

⁹ התמיכה מעוגנת בהסכם עצמו, שם.

¹⁰ משרד מבקר המדינה דוח שנתי 1005 165 (2015).

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

א. לפי הגדרות סעיף 1א לנספח, הסיוע הנדון יינתן באמצעות תכנית ממשלתית במימון ציבורי, ללא העברות מצרכנים – עם זאת, מהתפלגות התמיכה ביצרנים בישראל (PSE) עולה כי 81.2% מסך התמיכה ניתנת למוצרים עצמם, באמצעות תמיכה במחירי השוק.¹¹ העברות עקיפות אלו, מהוות תמיכה מעוותת סחר וייצור, וישראל מחויבת לצמצמן עפ"י ההסכמים.

ב. לפי הגדרות סעיף 13א לנספח, המתייחס לתשלומים במסגרת תכניות סיוע אזוריות, האיזור יהיה זכאי לתשלומים אלו במידה שיוגדר נחות על בסיס קריטריונים ניטראליים ואובייקטיביים המצוינים בבירור בחוק או בתקנות. משמע, מתן עדיפות בחוק לגליל,¹² מטעמי מדיניות כללית, אינה עומדת בהגדרות אלו ונמצאת בניגוד להסכמי הסחר.

ג. לפי הגדרות סעיף 13ב לנספח, גובה התשלומים לא יהיה קשור או מבוסס על סוג או נפח הייצור של היצרן בכל שנה, מלבד הצורך להפחתת ייצור זה. כלומר, **עצם השימוש במכסי מגן ותכנון בענף הלול בעייתי ונוגד להסכמי הסחר.**

11. על פי דיווחיה האחרונים של ישראל לארגון הסחר העולמי (אשר הועברו באיחור של מספר שנים; באפריל 2016 הועברו הדיווחים לגבי השנים 2011-2014, והדיווחים ל-2015 ו-2016 טרם הועברו),¹³ הרי שישראל חורגת מתקרת היקף התמיכות אליה התחייבה במסגרת ההסכמים.¹⁴ בין נוקי ההפרה האפשריים, עלולה המדינה להיות חשופה לתביעות ממדינות אחרות. כמו כן, עלולה להיגרם פגיעה בהשקעות הזרות בישראל, ביכולתה לזכות להסכמי סחר עם מדינות אחרות, וכן פגיעה הרסנית אפשרית בתדמית הבינלאומית של ישראל, אשר תסומן כמפרת הסכמים.

12. הארכת החוק המתבקשת אף מסכלת ניסיונות לעבור למשטר תמיכות "ירוק" יותר: במשך החקלאות גובש מסמך ובו הצעה לרפורמה כוללת במשטר התמיכות הנוכחי, ולמעבר לתמיכות העולות בקנה אחד עם התחייבויות ישראל לארגון הסחר העולמי.¹⁵ בדיווחה

¹¹ דו"ח ארגון ה-OECD מדיניות חקלאית לשנת 2015: ניטור והערכה של מדיניות (תרגום לעברית ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר).

¹² ס' 2 לחוק הגליל.

¹³ המסומן כ-G/AG/N/ISR/55 וזמין באתר ה-WTO, בכתובת

https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/DDFDocuments/228465/q/G/AG/NISR55.pdf

¹⁴ כפי שניתן להסיק מהשאלות המופנות לישראל ממדינות זרות, למשל שאלתה של אוסטרליה מספטמבר האחרון

בכתובת <https://agims->

[qna.wto.org/public/Pages/en/ViewQnA_Validated.aspx?officialID=81084&caller=https://agims-](https://agims-qna.wto.org/public/Pages/en/ViewQnA_Validated.aspx?officialID=81084&caller=https://agims-)

[qna.wto.org/public/Pages/en/SearchResult.aspx](https://agims-qna.wto.org/public/Pages/en/SearchResult.aspx)

¹⁵ משרד החקלאות הפיתוח הכפר – החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה תכנית לרפורמה במדיניות התמיכה בענף החקלאות (מרץ 2016); משה ליכטמן "אלה יעדי המסמך שהניע את הרפורמה הגדולה בחקלאות" גלובס (23.2.2016).

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076

شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076

208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076

E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

האחרון של ישראל לארגון הסחר העולמי היא אף הצהירה על כוונתה לערוך רפורמה כאמור,¹⁶ וכך גם השיבה בתשובה לשאלות ממדינות זרות אשר הביעו חשש מההפרה המתמשכת של תקרת התמיכות מצד ישראל.¹⁷ הארכת מתן הסובסידיות לתקופה של עשר שנים נוספות אינה עולה בקנה אחד עם הרפורמה המתוכננת, וצפויה להוריד לטמיון את העבודה שהושקעה בהכנתה (לפחות ככל שהדברים אמורים בתמיכות מכוח חוק הגליל).

13. עוד נציין כי מאז שפורסמה התכנית לרפורמה לא נראה שזו מקודמת, והדבר עומד בניגוד להצהרותיה הרשמיות של ישראל. לא ירחק היום בו ישראל תהיה חייבת להתעמת עם החלטותיה הסותרות את הצהרותיה הרשמיות, שמשמעותן, כאמור, עלולה להיות תביעות מצד מדינות אחרות החברות בארגון.

14. יצוין, כי התנועה פנתה אל היועץ המשפטי לממשלה ביום 10.8.2016 בקריאה לעריכת חוות דעת בנושא הפרת הסכמי הסחר העולמיים על ידי התמיכות בחקלאות, וזאת בטרם הארכת תוקפו הצפויה של חוק הגליל.

15. בתשובה שנתקבלה מאת ד"ר רועי שיינדורף, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי), נכתב כי "משרד החקלאות מודע היטב למחויבויות הבין-לאומיות הרלוונטיות של מדינת ישראל, בין היתר, במסגרת הסכם החקלאות, ולחשיבות שבעמידה בהן גם במסגרת שינויי חקיקה עתידיים."

מכתב המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי) מצורף ומסומן כנספח ג'.

16. נראה כי אנו עומדים עתה לפתחו של שינויי חקיקה רלוונטי למחויבויות הבינלאומיות של ישראל, ולפיכך, קיים הכרח כי משרד החקלאות יידרש לנושא, ייבחן את המשמעויות העולות משינוי החקיקה ביחס למחויבויות אלו ויצג אותן בבירור ובפירוט בפני חברי הכנסת, טרם אישור החקיקה.

17. ואולם, להצעת החוק אשר תידון מחר בוועדת הכספים לא צורפה כל חוות דעת משפטית באשר למשמעויות של הארכת מתן הסובסידיה בהיבט הבינלאומי, מידע בדבר ההשלכות האפשריות של הפרת ההסכמים או התייחסות לסנקציות העוללות להיות מוטלות בעקבות הפרה כזו – נושאים אלו כלל לא צוינו ולא הוזכרו בדברי ההסבר להצעה.

18. קיימת חשיבות עליונה לכך שלא יוחלט על אישור הצעת החוק בטרם נשקלו בכובד ראש ההשלכות האפשריות של הארכת מתן הסובסידיות בראי מדיניות התמיכות הכוללת בחקלאות הישראלית, ותוך שקילת התאמתה לדרישות הסכמי הסחר העולמיים עליהם ישראל חתומה.

¹⁶ לעיל הי"ש 13, בסעיף 5.

¹⁷ למשל השאלה של אוסטרליה מיום ה-14.9.2016, לעיל הי"ש 14.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

19. לפיכך, אנו חוזרים וקוראים לך, היועצת המשפטית של משרד החקלאות ופיתוח הכפר, להציג השלכות אלו בפני ועדת הכספים בטרם ההצבעה על הארכת החוק, ועל מנת שתקבל החלטה מושכלת על בסיס מידע מהימן.

20. למען הסדר הטוב, נציין כי אין בכוונתנו להביע התנגדות באשר לטעמים שהוזכרו בדברי ההסבר להצעת החוק, שעניינם חשיבות התמיכה בחקלאים באזור הצפון. הסכמי הסחר העולמיים, כפי שהוזכר במכתבנו המקורי, אינם שוללים כל תמיכה באשר היא, ובהחלט מאפשרים דרכי תמיכה אחרות ("כחולות" או "ירוקות") שהשפעתן על הסחר נחשבת לשולית.¹⁸ אך לעמדתנו, ככל שהממשלה מעוניינת לתמוך בחקלאים אלו – עליה לשקול דרכי תמיכה חלופיות אשר יעלו בקנה אחד עם מחויבויותיה הבינלאומיות של ישראל, ולכל הפחות עליה לקבל החלטה בעניין זה כאשר ברשותה המידע המלא וחוות דעת משפטית לעניין ההשלכות האפשריות של החלטתה.

ג. סיכום

21. התנועה קוראת שלא להאריך את תוקף מתן הסובסידיות מכוח חוק הגליל, מבלי שתישקל הסתירה בין הארכה זו לבין התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל והסנקציות האפשריות שהפרה בתחום עלולה לגרום עמה.

22. אשר על כן, אנו קוראים לגברתי, היועצת המשפטית של משרד החקלאות, להציג בפני חברי ועדת הכספים בדיון שיתקיים מחר את כלל המידע הרלוונטי ואת המשמעויות האפשריות של הפרת התחייבויותיה של ישראל במסגרת הסכמי הסחר העולמיים עליהם היא חתומה, וזאת על מנת שבפני חברי הכנסת תעמוד התמונה הנכונה והאמיתית של השלכות הצבעותיהם, במישור המשפטי והבינלאומי.

23. לטיפולך ולתגובתך המהירים, נודה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חך ע"י
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

גל קויטי
רכזת מחלקת כלכלה ומחקר

העתיקים:

עו"ד איל ינון, היועץ המשפטי לכנסת

ד"ר רועי שיינדורף, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

עו"ד שגית אפיק, היועצת המשפטית של ועדת הכספים.

¹⁸ גלעד נתן, לעיל הי"ש 6.

הכנסת העשרים

יוזמת: חברת הכנסת יפעת שאשא ביטון

פ/20/3628

הצעת חוק הגליל (תיקון – הארכת הסובסידיה לייצור ביצי מאכל ופטימים), התשע"ז–2016

- 1 תיקון סעיף 1 בחוק הגליל, התשמ"ח–1988¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, במקום ההגדרה "השרים" יבוא:
"השרים" – שר האוצר ושר הכלכלה והתעשייה;".
- 2 תיקון סעיף 2 בסעיף 2(ד)(א) לחוק העיקרי, במקום "2017" יבוא "2027".

דברי הסבר

חוק הגליל, התשמ"ח–1988, קובע כי יש לתת עדיפות לקיום משק הלול והפטם במרום הגליל, הן בהיבט של השלמה למכסות מינימליות בענף ההטלה והן בהיבט של מתן סובסידיה בייצור לבעלי המכסות. מטרתו של חוק זה היא לחזק ולסייע לחקלאים היושבים בקו העימות בגבול הצפון, הנתונים לתקופות של סכנה ביטחונית, היעדר הבטחת תעסוקה, קשיים כלכליים קיומיים ועלויות גבוהות בקיום ענף הלול בשל מיקומם הגאוגרפי. תשלומי הסובסידיה מכוח החוק הינם עד לשנת 2017. ישנה חשיבות אדירה לפיתוח וקידום הגליל, צמצום הפערים הכלכליים והחברתיים בין הפריפריה למרכז ואף בכך לקדם את השוויון בין האזרחים ובעלי העסקים. לפיכך, בהצעת חוק זו מוצע להאריך את מתן התמיכה והסובסידיה לבעלי המכסות בענף ההטלה והפטם לעשר שנים נוספות, עד לשנת 2027. הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת יצחק וקנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/3627).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ו בכסלו התשע"ז – 26.12.16

הכנסת העשרים

יוזמים:	חברי הכנסת	יצחק וקנין	דוד ביטן
		יעקב מרגי	רוברט אילטוב
		איתן ברושי	אברהם נגוסה
		חיים ילין	עיסאווי פריג'
		איל בן ראובן	אראל מרגלית
		עמר בר-לב	מירב בן ארי
		יעקב פרי	שולי מועלם-רפאלי
		משה גפני	ישראל אייכלר
		מיכאל מלכיאלי	מנחם אליעזר מוזס
		בצלאל סמוטריץ'	נאוה בוקר
		יגאל גואטה	נורית קורן
		אורי מקלב	נחמן שי
		זהבה גלאון	איציק שמולי
		איתן כבל	מאיר כהן
		רועי פולקמן	מנואל טרכטנברג
		מסעוד גנאים	יעל גרמן
		אילן גילאון	אוסאמה סעדי
		אכרם חסון	אורלי לוי אבקסיס
		אלעזר שטרן	רויטל סויד
		עודד פורר	עליזה לביא
		מרדכי יוגב	טלי פלוסקוב
		ענת ברקו	יעקב אשר

3627/20/פ

הצעת חוק הגליל (תיקון – הארכת התקופה למתן עדיפות לגליל), התשע"ז–2016

תיקון סעיף 2 .1 בחוק הגליל, התשמ"ח–1988¹, בסעיף 2(ד)(א1), במקום "2017" יבוא "2027".

דברי הסבר

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 22.

חוק הגליל, התשמ"ח-1988, קובע כי יש לתת עדיפות לקיום משק הלול והפטם במרום גליל וסביבותיו. עדיפות זו היא מתבטאת בהשלמה למכסות מינימליות בענף ההטלה, וכן במתן סובסידיה בייצור לבעלי המכסות עד לשנת 2017. סובסידיות אלו מהווים שמירה על יציבות הענף ואף שמירה על פרנסת משקי הבית שאין להם מקור פרנסה אחר באזור הגליל, ובפרט עקב התכנון בענף ההטלה שאינו מאפשר להגדיל את משקם ובכך להגדיל את פרנסתם.

מטרת החוק היא לעודד ולחזק את החקלאים היושבים בקו העימות הנתונים לעיתים קרובות לסכנה ביטחונית, קשיים כלכליים ועלויות גבוהות בקיום ענף הלול ובפרט בשל מיקומם הגאוגרפי. בהצעת חוק זו מוצע להאריך את מתן התמיכה לעוד עשר שנים נוספות עד לשנת 2027 הארכת תקופת התמיכה מתחייבת עקב מאפייניו הייחודיים של הענף ומיקומם באזור גאוגרפי באזורי עימות. יש לציין כי ענף ההטלה נותר ענף מתוכנן על ידי המדינה, כך שהגידול בו מותר אך ורק לבעלי מכסות ובהיקף המכסה שחולקה לכל מגדל ומגדל. מגבלה זו ביחד עם הרצון לסייע למגדלים בגליל מובילים לצורך להאריך את מתן הסובסידיה לעוד עשר שנים.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ו בכסלו התשע"ז – 26.12.16

7

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

עמדת התנועה לאיכות השלטון – התנגדות להארכת חוק הגליל

לקראת דיון בוועדת הכספים ביום 17.01.2017

בכסות של דאגה לחקלאים בגליל מועבר חוק שאין בו לא דאגה לגליל, לא דאגה לחקלאים, ואף משמעות הרסנית לעתיד המדינה. חוק הגליל עומד בניגוד להתחייבויותיה והצהרותיה של מדינת ישראל לעמידה בהסכמי הסחר הבינלאומיים ומעמיד את ישראל במצב של הפרת ההסכמים ביחס להיקף וסוג התמיכה אליה התחייבה במסגרת חברותה בארגון הסחר העולמי (WTO). יתר על כן, כל מי שהחקלאות חשובה לו, חייב להבין שהחוק אינו תומך בחקלאים בצורה שוויונית, ראויה, מתמרצת ומתגמלת – אלא מעוות ומפלה בין חקלאי הגליל. אנו פונים לחברי הכנסת בקריאה לתקן את העיוות ההיסטורי היוצר פגיעה מתמשכת בחקלאות הישראלית, להפסיק את ההפרה הפוגעת במדינת ישראל ולעצור את הארכת חוק הגליל. הצבעה בעד החוק משמעה הצהרה מעל לכל במה שמדינת ישראל עומדת להמשיך ולהפר את הסכמי הסחר הבינלאומיים ב-10 השנים הקרובות.

הארכת חוק הגליל סותרת את הסכמי הסחר הבינלאומיים עליהם ישראל חתומה

ישראל צריכה לקבל החלטה: שותפות בהסכמי הסחר עם שאר מדינות העולם או הארכת חוק הגליל. כיוון שישראל לא יכולה להרשות לעצמה לוותר על חברות בארגון הסחר העולמי ובשל המשמעויות הכלכליות הנלוות להחלטה שכזו, אין להאריך את תוקף החוק. נזקי ההפרה יכולים להיות חשיפת ישראל לתביעות ממדינות אחרות; פגיעה בהשקעות הזרות במדינה; פגיעה ביכולתה לכרות הסכמי סחר, ופגיעה הרסנית בתדמית הבינלאומית של ישראל. ראשית, הסכמי הסחר מגבילים את ישראל בהיקף התמיכות שיכולה היא להעניק, אולם ישראל חורגת ממנו. שנית, ההסכמים מחייבים את ישראל להשתמש בסוגי תמיכות מאושרים, שאינם מעוותים סחר וייצור. אולם התמיכות העקיפות מכוח חוק הגליל, כמו גם מנגנוני תמיכה אחרים בהם ישראל משתמשת, כגון מכסות ייצור ותכנון, אינן מאושרות על ידי הארגון. רק בספטמבר האחרון, הצהירה ישראל כי היא נמצאת בתהליך של שינוי מדיניות התמיכות (סובסידיה) שהיא מנהיגה, בעקבות חשש שהביעה אוסטרליה מההפרה המתמשכת. הארכת חוק הגליל – ולתקופה של עשר שנים (!) – מנוגדת להצהרה זו, ומשתמע ממנה מסר חריף עבור מדינות העולם. תכנית לרפורמה במדיניות התמיכות, אשר כללה המלצה מפורשת להסבת כספי חוק הגליל לפיתוח כלכלי, הוכנה במשרד החקלאות – אך כבר אינה מקודמת. לא ירחק היום בו ישראל תהיה חייבת להתעמת עם החלטותיה הסותרות את הצהרותיה הרשמיות, שמשמעותן עלולה להיות תביעות מצד מדינות אחרות החברות בארגון.

הארכת חוק הגליל משמרת הקצאה מעוותת של מכסות

הקצאות הכספים דרך חוק הגליל הן מעוותות – והלכה למעשה משמרות מכסות שנקבעו לפני כ-30 שנים ולא עודכנו מאז. המכסות אינן מאפשרות לחקלאים חדשים להשתלב בענף ומחולקות בצורה מפלה. יתרה מכך, הכספים מועברים דרך מועצת הלול ולא עוברים ישירות לחקלאים, וחדבר לא מבטיח שהכסף באמת יגיע לזכאים לו. כך למשל, בביקורות שנערכו בעבר נתגלו כשלים רבים בהעברת הכספים, עד כדי כך שניתן לקבוע שהעברה זו לוקה בניגוד עניינים אינהרנטי וחוטאת למטרת החוק – זאת בניגוד לתמיכות המאושרות על ידי הסכמי הסחר, שהן תמיכות ישירות שיכולות באמת לסייע לחקלאות.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

תאריך: 01 ינואר 2017

ג' טבת תשע"ז

סימוכין: 6271

לכבוד:

עו"ד נילי אבן חן, מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר
גב' גל קויטי, רכזת מחלקת כלכלה ומחקר
התנועה למען איכות השלטון בישראל

שלום רב,

**הנדון: פנייתכן ליועץ המשפטי לממשלה מיום 10/08/2016 בנושא "קריאה לעריכת חוות דעת
בנושא הפרת הסכמי הסחר העולמיים באמצעות התמיכות בחקלאות"**

פנייתכן שבנדון הועברה לטיפולי. בנוגע לאמור בפנייתכן, פניתי לקבלת התייחסות ממשרד
הממשלה הרלוונטיים. בהתאם לכך, אבקש להשיבכן כדלהלן:

1. הסכם החקלאות של ארגון הסחר העולמי, ה-WTO, נכנס לתוקף ב-1 בינואר 1995, כחלק
מהסכמי הארגון בו חברה ישראל מיום הקמתו ועל כן הוראות ההסכם מחייבות את מדינת
ישראל במישור הבין-לאומי.

2. בפנייתכן ציינתן כי על פי פרסומים, מאז שנת 2011 ישראל אינה מדווחת ל-WTO על היקף
התמיכות שלה כנדרש. על אף האמור, כפי שנמסר לי, מדינת ישראל מדווחת, באמצעות
משרד החקלאות ומשרד הכלכלה, על כל הנתונים המתבקשים במסגרת חובות הדיווח שלה
לארגון הסחר העולמי. ישראל דיווחה כנדרש על היקף התמיכות שהיא מעניקה עד לשנת
2014. הדו"ח אף זמין באתר ארגון הסחר העולמי:

רח' השלושה 2, ת.ד. 9299 תל אביב 61092 טל' 03-6899801 פקס 03-6899792

P.O. Box 9299 Tel-Aviv 61092 Tel: 972-3-6899801 Fax: 972-3-6899792

E-Mail: international@justice.gov.il

https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/DDFDocuments/228465/q/G/AG/NI
SR55.pdf

עוד יצוין כי דו"ח אודות התמיכות שישראל העניקה במהלך שנת 2015 יוגש בחודשים הקרובים.

3. כמו כן, במסגרת דיוני ועדת החקלאות של ה-WTO לעיתים מופנות כלפי מדינת ישראל שאלות על ידי המדינות החברות באשר לעמידה במחויבויותיה בתחום התמיכות החקלאיות. השאלות המופנות למדינת ישראל במסגרת ועדת החקלאות ותשובותיה מפורסמות אף הן באופן פומבי באתר : <https://agims-qna.wto.org/public/Pages/en/Search.aspx>

4. בכל הנוגע להיקף התמיכות, סיווגן, והאמצעים למתן התמיכות בדין הפנימי, לאחר בירור עם משרד החקלאות נוכחנו כי משרד החקלאות מודע היטב למחויבויות הבין-לאומיות הרלוונטיות של מדינת ישראל, בין היתר, במסגרת הסכם החקלאות, ולחשיבות שבעמידה בהן גם במסגרת שינויי חקיקה עתידיים. ככל שתהיינה מעוניינות בפרטים נוספים אודות שינויים אלה בעתיד, אנו ממליצים לפנות ישירות למערך פניות הציבור של משרד החקלאות.

בברכה,

ד"ר רועי שיינדורף

משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

העתק : לשכת היועץ המשפטי לממשלה

הלשכה המשפטית, משרד החקלאות

הלשכה המשפטית, משרד הכלכלה